

2012-11-12

Enheten för internationella frågor och beredskap
 Eva-Marie Stålhammar
 Tfn: 036-15 58 22
 E-post: eva-marie.stalhammar@jordbruksverket.se

Jordbruksverkets Referensgrupp för
 husdjursgenetiska resurser

Minnesanteckningar från mötet med Referensgruppen den 30 oktober 2012

1. Välkomnande

Ordförande välkomnade ledamöterna och informerade om mötets dagordning.

Närvarande: Anna Johansson, Anders Lekander, Björn Hjernquist, Gustav Larsson, Kjell Andersson, Kåre Gustafson, Johan Widing, Susanne Gustafsson, Johnny Häll, Maria Hallenberg, Harriet Falck-Rehn, Mikael Olsson, Lars-Göran Lindgren samt Göte Frid och Eva-Marie Stålhammar.

2. Föregående möte följs upp

- **Lägga ut minnesanteckningarna på webben för att sprida informationen.**
 Informationsavdelningen på Jordbruksverket har bromsat detta i nuläget. Lantrasforum vill lägga ut minnesanteckningar från referensgruppens möten. Referensgruppen ställde sig positiv till detta för att sprida information om vårt arbete.
- **Ny registerförande förening för lantrasgetter**
 Svenska Fåravelsförbundet i samarbete med Elitlamm har ställt sig positiva till att ta över registerhållningen från och med 2013 och studerar just nu de tekniska och ekonomiska villkoren för ett övertagande. Någon förening för bevarandet av den svenska lantrasgeten finns för närvarande dock inte.
- **En sammanställning av vilken nytta Jordbruksverket haft av referensgruppens råd**
 Frågeställaren Susanne Gustafsson var nöjd med sammanställningen. Övriga i gruppen tycktes också nöjda med vad referensgruppen bidragit med genom åren.
- **Reviderad Arbetsordning för referensgruppen**
 Arbetsordningen är reviderad med avseende på reseersättning till ledamöter. Ändringen mottogs med tillfredsställelse. Frågan om arvode togs upp och bör

behandlas vidare. Björn Hjernquist föreslog att en del av de medel lantrasföreningarna får inom ramen för landsbygdsprogrammet ska kunna användas för arvodering av deltagande i referensgruppens möte.

3. Stöd till ideella rasföreningar

Anders Lekander inledde med att berätta om förslaget.

Synsättet bör vara att det är ett grundläggande arbete, som utförs av föreningar för statens räkning och det ska därför vara en grundersättning och inte som nu ett projektstöd tycker förslagsställarna. Ersättning för löpande arbete är mer rimligt. Se även Lantrasforums remissvar på Landsbygdsprogrammet. Villkoren för att få stöd kan komma att ändras. Enklare regler för hur pengarna får användas vill man ha och att det blir tillåtet att ändra verksamheten inom vissa givna ramar. Ett förslag var att 75 % av pengarna utbetalas i förskott och resten när man gör en redovisning. Jordbruksverket bör överväga möjligheten att inte endast använda Landsbygdsprogrammet, utan även andra statliga pengar till föreningarna.

Enligt L-departementet finns för bevarandearbete endast pengarna i Landsbygdsprogrammet. För områden som inte täcks av Landsbygdsprogrammet har Jordbruksverket avsatt medel inom ramen för förvaltningsanslaget för i första hand genbanksverksamhet.

Referensgruppen var överens om att det är viktigt att synliggöra hur det av staten ålagda bevarandearbetet bör ordnas och därmed också finansieringen av detta viktiga arbete. Föreningarnas bevarandearbete har nu gått in i en ny fas – den förvaltande fasen. En utredning - ett regeringsuppdrag för att revidera handlingsplanen föreslås. Referensgruppen vill att Jordbruksverket tillämpar en smidigare hantering av anslag och förändrar i Landsbygdsprogrammet, se remissyttrande från Lantrasforum.

4. Revidering av listan med hotade husdjursraser som hör till handlingsplanen **a. Hundar**

Kjell Andersson inledde med en presentation om hundarna, som underlag för att bedöma vilka raser som är hotade.

För dessa nyttohundar har användningsområdena förändrats. Allmänt minskar intresset för jakt. Viltsvinsjakt har ökat mycket på bekostnad av andra jaktformer. Älg jagas idag under längre tid och i större utsträckning med hund än tidigare. Det kan finnas ett visst mörkertal, då en del jägare/hundar inte är registrerade.

Lösningar - Att slå ihop raser kan vara en framkomlig väg för en del rasers bevarande. DNA-undersökningar kan komma att behövas. En del raser har ett i många stycken okänt förflutet.

Kjell gav gruppen en överblick av hur läget för de hundar som har ett svenskt ursprung ser ut med avseende på populationens utveckling (antalet registrerade hundar) och inavelsgraden. Presentationen skickas till referensgruppen.

Kjell ska också göra en analys av de hundar som vi saknar kunskap om idag hedehund, hälleforshund och vit älghund. Populationens storlek och om raserna uppfyller de uppsatta kriterierna. Han skickar materialet till Referensgruppen.

Jordbruksverket vill höra referensgruppens åsikter om vilka raser som utifrån ett bevarandeansvar och framtagna dokumentation möter de uppsatta kriterierna och därför bör läggas till på listan.

Referensgruppens råd behövs för att Jordbruksverket i nästa steg ska kunna fatta beslut, vilket kan få betydelse för möjligheten att få miljöersättning för rasen eller stöd till föreningen.

b. Övriga djurarter

För fjällnäsfår och gestrikefår diskuterades huruvida dessa ska komma in på listan, med den dokumentation som lagts fram. Rasföreningen tycker de ska godkännas

Värphönsrasen fiftyfive flowery bildades på 1955 av äldre svenska stammar av vit och brun leghorn för småskalig äggproduktion. Rasen har könsvisande färgteckning och är tänkt att användas som en moderlinje. Det finns fortfarande ett antal djur kvar i landet. Rasen uppfyller de uppställda kriterierna för att omfattas av ett svenskt bevarandeansvar, men är ingen lantras.

Referensgruppen tycker

Den studier och beskrivningar som gjorts av dessa fårraser stöder att de är enskilda raser i lika stor utsträckning som övriga får av allmogeras. Referensgruppen tillstyrker därför att fjällnäsfår och gestrikefår tas med på listan. Avelsplanen för respektive ras ska man se över i Föreningen Svenska Allmogefår.

Mellerudskaninen antogs av referensgruppen.

Fiftyfive flowery är värd att bevara tycker referensgruppen.

Svenska grisar att ta ställning till:

Lantras - Inköp av sperma har diskuterats tidigare.

Yorkshire - Infördes på 1880-talet, en svensk stor besättning fanns i Svalöv.

Vad ska vi göra/ kan vi göra?

Ett krav på populationens slutenhet fanns det röster för. Inköp av sperma även för denna ras.

En möjlighet är examensarbete för att se hur dessa två raser kommit till Sverige och hur rasen utvecklats i landet. Frågan kan tas upp på metodkommitté gris.

Jordbruksverket ska försöka att ta fram ett underlag till nästa möte om vilka raser vi ska/kan bevara för hund respektive gris.

Svenskhönan uppfyller inte de kriterier vi satt upp och kan därför tas bort från listan enligt Referensgruppen.

Svensk dvärghöna (finns redan bevarad till stor del i rasen gammalsvensk höna) och ifrågasätts om den uppfyller de kriterier vi satt upp. Jordbruksverket tittar på befintlig dokumentation av denna ras och överväger referensgruppens rekommendation att ta bort denna från listan.

5. Kartläggning och övervakning av den genetiska mångfalden

Miljödepartementet har i sin rapport *Svenska miljömål – preciseringar av miljökvalitetsmålen och en första uppsättning etappmål* (Ds 2012:23) presenterat beslut och redogjort för bakgrunden till dessa.

För miljökvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap* finns flera preciseringar varav en rör husdjur - *husdjurens lantraser och de odlade växternas genetiska resurser är hållbart bevarade*.

Preciseringen om husdjurens lantraser och de odlade växternas genetiska resurser syftar bland annat till att tillgodose eventuella framtida behov av sådana egenskaper som inte tas till vara i den kommersiella växt- och djurförädlingen.

I departementets rapport finns också under avsnitt 3.5.5 en presentation av ett **etappmål** om kunskap om genetisk mångfald. *Etappmålet om kunskap om genetisk mångfald innebär att en kartläggning och övervakning av den genetiska mångfalden ska ha inletts senast 2015.*

Vad bör övervakningen omfatta? Idag rapporteras antal djur. Hur kan en övervakning av hållbart nyttjande gå till? Vilken information behöver tas in årligen för att det ska gå att bedöma om de raser vi har på listan förvaltas långsiktigt hållbart?

Antalet är inte tillräckligt är referensgruppens åsikt. Ytterligare möjliga kriterier? Användningen av handjuren är viktig påpekades av flera ledamöter. Hur många handjur har använts, hur många avkommor fick de är uppgifter som kan redovisas. Analyser bör göras av olika s.k. founderdjur. Detta kan med fördel läggas ut på de forskningsinstitutioner vi har.

Spermasamlingsfrågan togs upp igen särskilt om hur fördelningen på djurslag sker. Jordbruksverket tar fram ett förslag till hur ett rullande schema kan se ut utifrån hotkategori och andra kriterier till nästa gång.

FAO:s hotkategori ”inte i fara” diskuterades - antalet handjur är mycket litet. Högre antal handjur är vad som rekommenderas från flera ledamöter. Om ett annat mål ska tas fram, då behövs ett underlag från forskningssidan. Varje ras måste ha sitt mål tycker Anders Lekander. Underlagssiffror ska föreningarna leverera, så någon institution kan göra analyser av mer tillförlitliga kriterier som visar på hållbart nyttjande.

Referensgruppens råd:

Utveckla fler kriterier - antal är inte tillräckligt som mått på ett hållbart nyttjande. Rasföreningen utvärderar bäst sin ras. Föreningen kan ge lämpliga kriterier för rasen. Kriterier kan finnas i avelsplanen redan, om inte bör föreningen överväga att komplettera planen med detta.

Ta fram ett bättre formulerat mål, bättre mått på hotkategori... En del mål är biologiskt omöjliga att nå på kort sikt. Differentiera för olika raser.

6. Vad händer runt om i Sverige?

Förberedda inlägg om relevanta händelser med anknytning till arbetet med handlingsplanen.

Lantrasforum – Björn Hjernquist – Lantrasforum ska bli en förening. De vill bli mer drivande i lantrasfrågor och vill få bättre kontinuitet. I dagsläget finns en förening för nötkreatur – Föreningen Äldre Boskap - med. Häst finns inte representerade i Lantrasforum i dag.

Projekt – Susanne Gustafsson – Föreningen Svenska Allmogefår utökar studien om allmogefår (gruppbetäckning) med en genetisk studie på blod. Medel från Jordbruksverket har man fått. Analyserna ska göras på SLU, husdjursgenetik-laboratoriet. Syftet är att försöka belägga genetisk variation i de olika allmogefår-raserna och genetisk differentiering mellan raser.

7. Information

Arbetet med att bevara SLB-rasen - en uppföljning

Eva-Marie informerade om vad som skett. En förening har bildats med namnet *Föreningen för svensk lågland*. En styrelse är utsedd med Anders Lindén som ordförande. En avelsplan ska de ta fram.

NordGens biprojekt

Göte gjorde en kort information om projektet. Presenterad PP-presentation bifogas.

Remissvar på det tekniska underlaget till nytt landsbygdsprogram (TULPAN)

Relativt få av de som lämnat synpunkter hade kommenterat förslaget på fortsatt stöd till bevarandet av svenska husdjursraser. De som lämnat synpunkter hade varit positiva till att stödet höjdes. Hästnäringens Nationella Stiftelse hade föreslagit att Svensk kallblodig travare skulle ingå bland de hästraser som kan söka stöd för bevarandeåtgärder.

8. Övriga frågor

NordGens program för husdjur 2013 – Jordbruksverket inhämtade synpunkter från referensgruppen.

Referensgruppen tyckte

Publikationer som är dyra har man synpunkter på.

Spridningen av kunskap från informationsmöten och seminarier kunde vara bättre.

Molekylärstudie av höns – Sverige deltar i detta genom Anna Johansson, SLU.

Referensgruppen undrade om Eva-programmet- Hur det har utvecklats? Hur används det? Vilka länder eller organisationer använder det?

Djurartsgrupperna - Vad finns i stället? Projekt kan tillsättas om någon bra idé kommer fram.

Vad behöver rasföreningarna?

Träffa andra djurhållare och organisationer. De vill träffas och utbyta idéer och erfarenheter med varandra.

SNP-chip på får finns idag och önskemål om ett projekt framfördes.

Genbankseminarium – erfarenhetsutbyte – med forskningsanknytning.

Att NordGen kontaktar rasföreningarna direkt i relevanta frågor är ett önskemål.

Gränsöverskridande projekt kan vara lämpligt.

Möjligheter till en Biobank av genetiskt material – en Nordisk Bank efterfrågades.

Materialet ska vara sökbart, men kan vara placerat på olika platser.

Gemensamma register för gränsöverskridande hundraser och andra djurslag.

Nästa möte torsdagen den 11 april 2013. Plats kommer att meddelas senare.